

Posudek bakalářské práce Víta Jakimiva
Aischylova Oresteia a Sartrovy Mouchy

Autor svou bakalářskou práci věnoval komparaci dvou děl: jediné dochované antické trilogie, Aischylovy *Oresteie*, a Sartrova dramatu *Mouchy*. Hned na úvod je třeba říci, že sepsání takovéto práce vyžaduje řadu kompetencí: v první řadě kompetence jazykové (znalost řečtiny stejně jako francouzštiny, nemluvě o povinné jazykové vybavenosti pro studium většinou cizojazyčné literatury), dále kompetence oborové (klasicko-filologické školení a školení filosofické) a v širším smyslu metodologické (literárně-teoretické a teatrologické přístupy). Jestliže totiž platí, že samo studium řecké tragédie je svou povahou interdisciplinární, pak při komparaci starořecké tragédie s dramatem, napsaným existencialistickým filosofem, se míra interdisciplinarity ještě navyšuje. Vzhledem k obtížnosti tématu by tedy nebylo divu, kdyby autor přinejmenším v některé z těchto oblastí nepřistoupil k věci adekvátně. Opak je však pravdou a je třeba již v úvodu zdůraznit, že práce svým přístupem, stejně jako závěry a ostatně i rozsahem vysoce převyšuje nároky na bakalářskou práci kladené a má v podstatě parametry práce diplomové.

Práce má dvě části: v první si autor připraví půdu k vlastní komparaci obou děl, kterou nepovažuje – jako např. D. Čadková v článku v práci citovaném – za principiálně nemožnou. Poukazuje zejména na základní ošidnost přístupu k dané věci, jinými slovy na „interpretační past“, kdy právě množství kompetencí, jež daný úkol vyžaduje, vede k vcelku předvídatelnému vyzdvihování ze strany vykladačů té sféry, jež je jim vlastní: ze strany klasicistů sféry řecké tragédie (jejímuž „klasickému“ rozměru a velikosti nemůže moderní existencialistický autor dostat), ze strany sartróvského badání pak naopak dochází k upozadování Sartrových antických předloh jako diametrálně odlišně ukotvených, a tudíž vlastně irelevantních; přitom se argumentuje takovými zásadními pojmy, jako je tragično/tragédie, osud, svoboda atp.

Cestu ven z této interpretační pasti – z těchto „Symplégad“ – nachází autor v metodě poetologické komparace, jež představuje druhou část práce; po podrobném a zasvěceném představení neadekvátnosti výše uvedených přístupů v první části volí cestu srovnávání motivických okruhů (např. motivy barev; násilí, smrti a erotické touhy, stejně jako opakování – byť v rozmanitých variacích – jednotlivých dějových prvků). Tyto okruhy jsou přitom zkoumány na několika úrovních: autor zde vychází z Austinova členění řečových aktů na lokuční, ilokuční a perlokuční, jako vůbec je třeba zdůraznit, že po teoretické stránce práce vykazuje velmi dobrou obeznámenost se současnými i nedávnými výdobytky literární (i jevištní) teorie. Postup komparace je jasně popsán (str. 40-41), následuje vlastní podrobná komparace Sartrova dramatu s díly tří řeckých tragiků, věnovaných átrevóvskému cyklu. S velkým citem pro scénické jednání a se smyslem pro strukturní souvislosti jsou čtenáři objasněny zřetelné souvislosti mezi všemi uvedenými dramaty, a to nikoli prosté textové aluze, ale souvislosti jiného řádu, jichž je nejvíce – dle autorových analýz – v případě Aischylově. Autor se totiž ptá po možnostech výkladu textu nikoli z čistě literárních, ale v širokém smyslu (kontextuálně) chápaných východisek. Zároveň nachází pro

komparaci také zřetelné meze (str. 84-85), kdy Sartrovo odmítnutí jakéhokoli smíru mezi Orestem a Jupiterem, stejně jako závěrečný obraz Oresta-krysaře a revolucionáře, vyvádějícího Erinye pryč z města, představují podle V. Jakimiva „zcela původní Sartrův přínos do orestovského mýtu“ (str. 85). V závěru jsou celý tento postup i jeho výsledky přehledně shrnuty – a ukazuje se, že cestou poetologické komparace lze posléze dospět i k závěrům všeobecným; zde nicméně nacházím určitou nedomyšlenost – dle mého názoru jedinou větší v celé práci –, když autor srovnává Aischylovy náboženské představy se Sartrovou kritikou náboženství. V rámci fairplay vůči oběma přístupům by bylo třeba zaměřit svou pozornost na postavy Prométhea a Dia v Aischylově tragédii *Upoutaný Prométheus*, a obě přiměřit k představení téhož příběhu (a nástupnického mýtu jako celku) v Hésiodově *Theogonii*, jak to učinil např. L. Séchan (*Le mythe de Prométhée*) či F. Solmsen (*Hesiod and Aeschylus*). Nejde jistě jen o „smysl pro ekonomičnost“, díky němuž jsou stará božstva aktivně zapojena v nových rolích do nového světa, stejně jako i spor mezi Diem a Prométheem je součástí staršího příběhu o boji o vládu nad světem, jenž má své (v rámci mantinelů proměnlivé) konstanty stejně jako pozoruhodné inovace.

Z hlediska stylistického je třeba vyzvednout způsob, jakým je práce psána: je formulačně elegantní, bohatý i hluboký zároveň, a přitom i přes obtížnost podávané látky čtivý: všechny tyto kvality bývají jen zřídka přítomny vedle sebe i v řadě prací diplomových.

Práce nicméně má určité nedostatky a je vidět, že přes promyšlenost přístupu i zpracování byla přece jen dokončována ve větším chvatu, než by jí slušelo (zde musím podotknout, že jakožto vedoucí práce jsem její závěr stejně jako vypracovanou bibliografii dostala k náhledu až v odevzdaném elaborátu). V pramenech chybí celé Aischylovo dílo, je zde uvedena pouze *Oresteia* – vždy přece pracujeme pokud možno s celkem díla! Dále zde nejsou uvedena některá díla v textu citovaná (Gorgiás; Platónova *Ústava*; práce J. Čechvaly ap.), objevuje se také nejednotnost ve způsobu citace křestních jmen autorů, ostatně samotná Bibliografie je v obsahu označena jakožto Biliografie. Překlepy se objevují v závěru práce, stejně jako nejednotnosti ve způsobu citace přímo v textu, celou práci pak prolíná slívání některých slov dohromady, zřejmě technická chyba vzniklá při scelování textu. Místy se objevuje mírný abusus poznámkového aparátu.

I přes uvedené nedostatky má práce parametry vyzdvižené výše: z celého textu je vidět, že probírané názory a přístupy jsou mnohokrát promyšlené, stejně jako badatelská strategie; práce s primární i sekundární literaturou je na výši a celek, jak bylo řečeno, vysoce převyšuje nároky na bakalářskou práci kladené. Pro závažnost provedené komparace by podle mého soudu stálo za to zvážit, jakým způsobem přistoupit k publikaci jejích výsledků.

Práce jednoznačně splňuje nároky na bakalářskou práci kladené, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji ohodnotit ji známkou výborně.

V Praze dne 3. 9. 2013

Mgr. Sylva Fischerová, PhD.

